

§ 5. — O přiznání ceny, podpory nebo čestného honoráře rozhoduje předsednictvo Sociálního ústavu Československé republiky, které však je při udílení ceny vázáno návrhem příslušné komise.

Při vypsání ceny předsednictvo Sociálního ústavu Československé republiky jmenuje hned a veřejně oznámí nejméně tříčlennou komisi, složenou z odborníků, která učiní návrh o přiznání ceny.

§ 6. — Fond Gruberův se skládá z příspěvků, které se dosud již sešly nebo které příště jemu budou věnovány.

§ 7. — Výnosu fondu Gruberova použije se po prvé po uplynutí tří let od doby, kdy fond ten dosáhne výše 10.000 Kč.

Do fondu toho dále přispěli k uctění památky Gruberovy: Ministerstvo soc. péče 5000 Kč, pp. min. r. dr. J. Brablec 100 Kč, prof. Vys. školy obchodní dr. J. Macek 100 Kč, ministr soc. péče dr. L. Winter 500 Kč, gen. sekretář Ústředí obch. a živn. komor dr. B. Živanský 200 Kč a dále místo věnce na rakev pres. šefa, min. r. dra J. Synáčka Soc. ústav 500 Kč. Celkem se tedy dosud sešlo do Gruberova fondu 10.100 Kč.

Po smrti předsedy Soc. ústavu prof. dra J. Grubera bylo nezbytno na zbývající část funkčního období, které končí počátkem roku 1926, pověřiti úřadováním místopředsedu. Poněvadž místopředseda dr. L. Winter jako ministr sociální péče je úplně zabrán svým úřadem, zvolen byl zastupenstvem za druhého místopředsedu dr. Jos. Macek, prof. Vys. školy obchodní, jež ministr sociální péče pověřil řízením Sociálního ústavu.

Nově členy Soc. ústavu byli zvoleni: řá d n ý m i pp. dr. Rudolf H o t o w e t z, ministr m. sl. v Praze — dr. Dobroslav K r e j č í, profesor Masarykovy university v Brně — dr. August M i ř i č k a, profesor Karlovy university v Praze — MUDr. Max P o p p e r, lékař v Praze — Jindřich T r n o b r a n s k ý, poslanec v Praze — dr. Eduard V o n d r u š k a, ministerský rada Stát. úřadu pozemkového v Praze — ing. Jan Z á h o r s k ý, profesor Vysokého učení technického v Praze — dr. Robert Z u c k e r k a n d l, profesor německé university v Praze — dr. B. Ž i v a n s k ý, gen. tajemník Ústředny obch. a živn. komor v Praze — Cyril M e r h o u t, odborový rada v ministerstvu školství; a členy dopisujícími: pp. MUDr. E. B ř e s k ý, tajemník Masarykovy ligy proti tuberkulose v Praze — dr. Cyril Č e c h r á k, univ. docent, úředník Státního úřadu statistického v Praze — dr. Rudolf D o m i n i k, profesor Masarykovy university v Brně — Frant. H a u f, redaktor »Svépomoci« v Praze — dr. Vladislav K l u m p a r, tajemník Ústředního svazu čs. průmyslníků v Praze — dr. Jaroslav K o s e, úředník Mezinárodního úřadu práce v Ženevě — dr. H. L a m b e r g, ředitel válcovny kovů v Přívoze — Václav L e n z, profesor, úředník Všeobecného pens. ústavu v Praze — dr. Julius L o e w i, docent německé university v Praze — dr. Jan M a t ě j k a, docent Karlovy university v Praze — V. P a t z a k, profesor v ministerstvu školství a nár. osvěty — Leopold S a ň k a, revident stát. drah v Brně — Václav T l a p á k, instruktor ministerstva soc. péče — dr. B. V a š e k, profesor na bohoslovenské fakultě v Olomouci — Jos. V o s e c k ý, tajemník Československé obce dělnické v Praze a Vl. V y d r a, rada poj. služby v ministerstvu soc. péče.

Z Masarykovy sociologické společnosti.

V podzimním období podařilo se Masarykově sociologické společnosti realizovati nejdůležitější z úkolů, jež si vytkla: Její péčí a za redakce In. A. Bláhy, B. Foustky, E. Chalupného, J. Krále, J. Macka a V. Škriacha počala

nákladem akc. společnosti »Orbis« vycházeti Sociologická knihovna, která bude vydávána ve dvou řadách. Zatím v řadě menší vyšly dvě knížky, obě původní české práce: In. A. Bláhy Sociologie sedláka a dělníka. Příspěvek k sociologii společenských vrstev. (Str. 194. 25 Kč) a J. L. Fischera Saint Simon a August Comte. Příspěvek k dějinám sociologického racionalismu. (Str. 175. 22 Kč.)

Práce Bláhova v úvodě se zabývá otázkou společenské typologie a v části druhé pokouší se stanovit sociologický typ dělníka, při čemž nejprve pozoruje dělnickou vrstvu jako složku národní společnosti, uvádí rozčlenění společnosti podle stavů, tříd a povolání, podává klasifikaci povolání, zabývá se povoláním dělníkovým a nastiňuje podstatné rysy sociálního profilu dělnictví, nato formuluje hmotnou i psychickou charakteristiku dělnické vrstvy a končí výhledy teoreticko-praktickými, postižením podmínek utváření nového typu dělnického. Obdobně postupuje i v třetí části knihy, která je příspěvkem k sociologii selství.

Knížka Fischerova, kterou můžeme přiřaditi jako český projev k letošní jubilejní literatuře Saint Simonovské, zabývá se filosofickým základem sociologického učení Saint Simonova a Comteova, odhaduje a hodnotí závislost Comteovu na Saint Simonovi a stanoví sociologický racionalism, jež nalézá u obou, jako sociologické vyvrcholení osvícenské filosofie.

Sociologická knihovna pro další své svazky ohlašuje připravený již překlad (prof. Ferd. Kratinou) Emila Durkheima Pravidel sociologické metody (v řadě menší) a (E. K. Škrachovou a dr. Frant. Fajfrem) velké učebnice amerických sociologů, profesorů Blackmara a Gillina »Nástin sociologie«, jímž bude zahájena větší řada knihovny. V ní vyjde také Frant. Destála překlad R. Wormsovy »Sociologie« a nově revidovaný překlad Sociologie Comteovy. V dalších svazcích má dojiti na sociologii Spenceovu a Wardovu; mimo to se chystají překlady z literatur slovanských (Karějeva, Solovjeva, Majewskiho, Gumplowicze), z literatury francouzské (Tardea, Letourneaua, Bouglého, Lévy-Bruehla), angloamerické (Giddingse, Rosse, Hayese, Smalla), italské (Pareta, Lorig, Squillacea, Vanniho), finské (Westermarcksa) a j. Jak patrně, Sociologická knihovna bude dobře plnit poslání, jež si vytkla: vydati sociologické učebnice pro rozličné stupně a obory vzdělání, seznámiti naši veřejnost s klasickými díly světové sociologie a s vynikajícími pracemi soudobých cizích sociologů a umožniti vycházení děl domácí produkce z oboru sociologie abstraktní i konkrétní a z praktických oblastí sociologických. Členům Sociologické společnosti dostávají se publikace Sociol. knihovny při odběru prostřednictvím kanceláře společnosti se slevou 30%.

Mimo publikační činnost věnuje Masarykova sociologická společnost dobrou pozornost zejména akci přednáškové. Již v prvních dvou měsících nynějšího zimního období uspořádala tři přednáškové schůze, z nichž prvé dvě (s přednáškou dra Jindř. Kohna a s přednáškou amerického sociologa univ. prof. Millera) pořádala společně s I. sekci Soc. ústavu Č. S. R. (viz str. 438 tohoto čísla). Samostatně uspořádala 9. listopadu přednášku dra B. Klinebergera o sociologii voleb. Dr. Klineberger v úvodu své přednášky uvedl, že sociologie voleb je dána vztahem k účelu, s jehož uskutečněním končí. Účelem tím jest nejvhodnější reprezentace lidu ve veřejných sborech a v nejširším parlamentu. Reprezentativní forma lidové vlády v historické retrospektivě vykazuje několik fází, poslední nastala koncem světové války: poddanství se stává občanstvím. Lid po věky objekt vládní moci — právně i hospodářsky — spěje k tomu, aby se stal subjektem jejím. Snahy o to ovšem nejsou teprve nového data. Ale nové je jejich konečné usku-

tečnění. V polovině 19. století, kdy i ve střední Evropě se setkáváme s počátky konstitučního života, byl vytvořen stav polovičitý; poslední historická událost, světová válka, přivedla konečný výsledek: téměř ve všech státech evropské kultury přešla vláda do rukou lidu, lid stal se subjektem vlády. Jak posuzovati tento vývoj se stanoviska sociologického? Setkáváme se se sociologickým skepticismem v nazírání na demokracii, který byl vyvolán filosofií Platonovou a ověřen historií. Ale vedle toho nacházíme i optimický názor o demokracii, který ze Spinozy se propracoval na Rousseaua a v J. St. Millu a u Em. Laveleye se ustálil. Ovšem podmínkou trvalosti stavu, k němuž vývoj dospěl, je politika sociologicky uvědomělá, jejíž úkol pro upevnění demokracie řečník nastínil v závěru svých výkladů. Zde je těsný vztah mezi sociologií a politikou. Politika může býti budována vědecky jenom na sociologickém podkladě. Nato řečník probíral se sociologického stanoviska volební právo a volební řád v Č. S. R. a končil některými požadavky, týkajícími se jejich reformy. V rozhovoru, který se potom rozvinul a jehož se zúčastnili pp. prof. dr. B. Foustka, prof. dr. Král, prof. Smetánka, sekč. šéf Schiezl a dr. E. Štern, probrány byly náměty a otázky, které vyplynuly z první části výkladů řečníkových, zabývajících se theoreticky problémy demokracie. Bylo tu poukázáno na nesnáze demokracie, potřebu odpovědné, kompetentní demokracie, problém vůdce v demokracii a j. (zejména prof. Foustkou a drem Schiezslem). Ale bylo také zdůrazněno (drem Šternem), že není příčiny k pesimismu. I historické zkušenosti, všecken vývoj od středověku až po naše dny opravňují nazírání optimické. Demokracie — třeba že ne přímočaře, bez některých poklesů — je od dob francouzské revoluce ve všech státech evropské kultury na zjevném postupu. I ve světové válce zvítězila demokracie. Také u nás demokracie stále postupuje a osvědčuje se, jak je na př. velmi patrné na hospodářství obcí. Proto není třeba skepse. Ovšem vývoj demokracie není skenčen, demokracie bude se dále zdokonalovati a prohlubovati. Formy, ve kterých u nás se projevuje, nejsou jediné, jak vidíme, přihlédneme-li na př. k demokratickým formám švýcarským. Vedle toho bude lidstvo zcela nepochybně postupovat od demokracie politické k demokracii hospodářské a sociální. Rozhovor o výkladech dra Klinebergra, zabývajících se otázkou, jaké požadavky klásti u nás na úpravu práva a řádu volebního se sociologického stanoviska, byl odložen do příští schůze, kdy budou po ruce zkušenosti z nynější volební kampaně a kdy účastníci budou se moci napřed připravit na debatu o problémech zatím naznačených.

Masarykova sociologická společnost oznámila své ustavení ministerstvu školství a národní osvěty a požádala, aby byla slyšena ve všech věcech, které se týkají studia sociologie na čs. školách i jakéhokoliv jejího pěstění. K ministerstvu soc. péče obrátila se s žádostí, aby její členové mohli používat za obvyklých kautel jeho knihovny, která — sloužíc i vědeckým potřebám Sociálního ústavu Č. S. R. — je doplňována poměrně dosti hojně také literaturou sociologickou. Presidium ministerstva soc. péče v ocenění významu a důležitosti organizace sociologického badání vyhovělo žádosti Společnosti. Konečně Sociologická společnost sledující i svoje poslání popularisační, nabídla Masarykovu lidovému ústavu svou spolupráci, která jistě nebude odmítnuta.

Z personalií je uvést, že do výboru Masarykovy sociologické společnosti byl povolán odb. r. dr. E. Štern na místo, uprázdněné smrtí univ. prof. dra Jos. Grubera.